

İLMİN VE ALİMİN ÖNEMİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden, kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve'sselâmü alâ seyyidînâ ve senedinâ ve üsvetüne'l-haseneti ve tâci ruûsinâ ve tabîb-i kulûbinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Burada bulunduğumuz zamanlarda, akşam namazını müteakiben, Kur'an-ı Kerim ayetlerinden ve Peygamber Efendimizin hadis-i şeriflerinden seçilmiş bir takım konuları belli bir sıra ile anlatarak, bu konuşma serimiz içinde İslâm'ın en önemli meseleleri ile ilgili derli toplu bir manzara çizmek ve hareketlerimizi bu en önemli prensiplere göre yeniden düzenlemekte yardımcı olacak birtakım bilgileri sunmak istiyorum.

En önemli noktalardan birisi olarak dün, ahiretin nazar-ı itibara alınmasını, dünyaya dalınıp da ahiretin unutulmaması gerektiğini anlatmıştık. İşin can alıcı noktası, yolların ayrılış noktası burası olduğu için buradan başlamıştık.

Biz mümin kullar, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin varlığına ve birliğine inanmışız, gönderdiği

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Peygamber'e bağlanmışız. Allah bizi bu imandan, bu yoldan ayırmasın!

a. Gayemiz Allah'ın Rızası

Kur'an-ı Kerim'in yolunda yaşamak istiyoruz, Rabbimizin rızasını kazanmak istiyoruz, ahiret mükâfatını istiyoruz. Gayemiz, fani dünyanın zevkleri ve keyifleri içinde vakit geçirmek, gönül eğlendirmek değil. Gönlümüzün eğlencesine ters gelse de, bizi sıkıntıya düşürse de, terlememize, masraf yapmamıza neden olsa da, daha başka birtakım maddi sıkıntılara uğrasak da ahireti tercih ettiğimiz için fedakârlık yapmaya hazır olmamız gerektiğini anlatmıştık.

Nitekim, müslümanlar olarak, esas itibarıyla böyle yapıyoruz. Kendi kazandığımız öz, helâl paramızdan, kendi rızamızla ayırıp Allah rızası için veriyoruz.

Neden zekât veriyoruz? Allah razı olsun diye. Yani, dinimiz için masraf yapıyoruz. Cebimize para girmiyor, çıkıyor; maddi menfaat sağlamıyoruz, maddi kayba uğruyoruz.

Yeme içme helâl olduğu halde, Ramazan'da yemeyi, içmeyi terk ediyoruz, fedakârlık yapıyoruz. Ahiret için yapıyoruz bunu. Evimizde yiyecek, içecek var, mutfağımız nimetlerle dolu, canımız da istiyor. Ama Allah rızası için fedakârlık yapıyoruz, fedakârlığa alışalım diye.

Bunların ötesinde daha zorlu imtihanlar da var. Dedelerimiz bu imtihanlara uğramışlar. Allah yolunda malımızı verdiğimiz gibi, gerekirse

canımızı da verebiliyoruz. Halbuki bizim dışımızdaki insanların ana gayesi dünyada yaşamaktır, hem de keyifli bir tarzda yaşamaktır. Tüm çalışmaları buna göre yönlendirilmiş, tanzim edilmiştir.

“–Nasıl yaşarım?”

“–Nasıl daha çok yaşarım?”

“–Nasıl daha sıhhatli yaşarım?”

“–Nasıl daha uzun yaşarım?”

“–Nasıl daha keyifli yaşarım?”

Başkaları tarafından bütün hayat düzeni böyle kurulmuşken, bakıyorsunuz müslüman, malını ve canını bile feda edebiliyor. Demek ki, esas itibariyle gerçek müslümanlık, birtakım dünyevi zevklerden ve nazlardan fedakârlıkta bulunmak demek. İşte gerçek müslüman olmak için biz de bu şuura sahip olmalıyız. Ahireti tercih etmeli, fedakârlıklara razı olmalıyız. Allah rızası için birtakım şeylerden vazgeçmeye alışmalıyız.

İlk dersimizde, ilk konuşmamızda bu ana prensibi ortaya koyduk. Çünkü bizi öteki insanlardan ayıran ana fark bu.

Biz müminiz, ahiret hesabı yaparız. Onlar mümin değil, hiçbir şeye inanmıyorlar. Kimileri, Allah’a, ahirete bile inanmıyorlar. Onların bütün maksatları bu dünyada günlerini gün etmek... Yunan felsefesinden, Roma felsefesinden, eski çağlardan beri insanların tercihleri öyle. Ama biz müminlerin tercihleri öyle değil. İşte bu ana farkı ortaya koyduk ki, Allah’ın sevgili kulu olmak istiyorsak buna hazır olalım. Gayba

iman, ahiret için fedakârlık, Allah'ın rızasını kazanmağa çalışmak, bunun için keyfinden, zevkinden, rahatından, parasından fedakârlıkta bulunmak... Müslümanlık bu demektir. Bunu anlattık.

Ana hedefimiz Allah'ın rızasıdır, ahirettir. Bunu birinci madde olarak kaydettik.

b. İslâm'ı Öğrenmek İstiyoruz

İkinci esas, İslâm'ı öğrenmek için gayret sarf etmektir.

Neden? Çünkü Allah, peygamberlerini İslâm'ı öğretmek için göndermiştir.

Hız. Adem Atamız'dan, Hız. Nuh'tan, Kur'an-ı Kerimin bize isimlerini sayıp bildirdiği ve bildirmediği nice peygamberlerden ahir zaman nebisi Muhammed Mustafa'ya kadar bütün peygamberlerin ana vazifesi nedir?

İnsanların kendi akıllarıyla bilemeyecekleri, bulamayacakları ilâhî ve mânevî gerçekleri hatırlatmak, onları ikaz etmektir.

Peygamber Efendimizi anlatan Kur'an-ı Kerim ayetlerini incelediğimiz zaman, onun iki vasfının (*beşîran ve nezîran*) olarak zikredildiğini görürüz.

“—Allah yoluna giderseniz, cennet var, ahiret saadeti var, huzur var, mutluluk var. Allah yoluna gitmeyip âsî olursanız, günahkâr olursanız, kötü insan olursanız, ceza var, mutsuzluk var, cehennemde cayır cayır yanmak var.”

İşte peygamberler, bu iki şeyi bildirmeye, cehenneme düşmemek ve cenneti elde etmek için neler yapmak gerektiğini öğretmeye gelmiş.

Allah, peygamberlerden gelen mesajlar unutulmasın diye kitaplar indirmiş. Kitaplar da, aynı şekilde insanların bilgilenmesini sağlıyor.

Onun için, bizlerin, yani Avustralya'da yaşayan siz müslümanların, Türkiye'de yaşayan biz müslümanların, kısacası dünya üzerindeki bütün müslümanların ikinci önemli meselesi bilgi kazanmaktır. İslâm'ı öğrenmek, imanı öğrenmek, ilâhî gerçekleri öğrenmek. İnsanların çoğu bunu bilmiyor.

Dünya nüfusunun beşte biri müslüman deniliyor; bir-iki milyar insan. Bunların da hepsi şuurlu değil. Zaten bu nüfusun beşte dördü gerçeklerden habersiz, Allah'ı bile doğru tanımıyor.

Meselâ, bugün bir kardeşimizle, anasından babasından gördüğü bilgi, yetişme tarzı, töresi nedir diye, samimi olarak oturduk, konuştuk. Hazret-i Ali'ye tapıyorlarmış, yani onu tanrı olarak düşünüyorlarmış. Hazret-i Ali belli bir zamanda dünyaya geldi, belli bir zamanda dünyadan gitti. Pekiyi Hazret-i Ali'den önce durum nasıldı? Bunu nasıl izah ediyorlar diye düşünüyorum. Ne kadar saçma bir şey düşünme tarzı olabiliyor.

Hintliler, müslümanlarla kavga ediyor, aralarında mücadele oluyor, o kadar müslüman kardeşimiz şehid oluyor. Hintliler ineğe tapıyorlar. Bu hayvanın nasıl bir hayvan

olduğunu biz biliyoruz, anatomisini biliyoruz; boynuzu var, kulağı var, memesi var, derisi var... Derisini kesip kösele yapıyoruz. Bu hayvana tapılır mı? Böyle şey olur mu? Ama onlar tapıyorlar.

Dünya üzerinde hala güneşe tapınanlar var. Bunların dışında başka şeylere tapınanlar da var. Demek ki, insanların bilgilendirilmesi çok önemli... Yani, İslâm'ı bilmeyenlerin bilmesi, bilip müslüman olanların da kendi dinlerini doğru olarak tanıması çok önemli.

Ben İlâhiyat Fakültesi'nde hocayım, karşımda da dinler tarihi hocası, tarih hocası var. Birisi Avrupa'da tahsil görmüş, İngilizce'si vs. mükemmel. Ötekisi de yine Almanya'ya Avusturya'ya gitmiş. Ailesinde kendisine dini bilgi verecek kimse yok. Bu, İlâhiyat Fakültesi'nde tarih profesörü... Konusu din değil ama İlâhiyat'ta profesör olmuş. Diyor ki:

“—Ben arkadaşımın evine gittim, arkadaşım bana bir kadeh likör ikram etti. Şimdi ben bu ikramı alıp içmeyecek miyim?”

Tabii içmeyeceksin! Sanki beni münakaşada yenecekmiş gibi misal veriyor: Bayram gününde gitmiş, likör ikram etmişler, bunu da mı içmeyecekmiş?

Evet, onu da içmeyeceksin. Çünkü hepsi haram! Şişesi de haram, şişenin bir damlası da haram, azıcık yalması da haram... Haramın azı çoğu olmaz.

“—Efendim, bir kadehçik, sarhoş etmeyecek kadar?”

Sarhoş etmese de haram! Çoğu sarhoş edenin azı da haram! Satması da haram, taşınması da haram! Fabrikanın deposundan alıp kamyonla yüklemesi de haram!

Profesör olmuş, ama İslâm'dan haberi yok, ayeti bilmiyor, hadisi bilmiyor.

c. Bilgi Çok Önemli

Demek ki bilgi çok önemli... Hem gayr-i müslimler için önemli; İslâm'ı bilsinler, gerçekleri anlasınlar, cehennemde yanmasınlar, ahiretleri mahvolmasın diye; hem bizler için önemli, İslâm'ı doğru bilelim, yaşayalım diye. Çünkü pek çok kimse, "Benim kalbim temiz, Allah affeder." diye günahlara dalıyor, ibadetleri yapmaktan geri durabiliyor. Bu davranışın kendisine nasıl belâlar açacağını, ne cezalara uğrayacağını farkında değil.

Gümrükten bir mal geçirirse Avustralya polislerinin kendisine ne ceza yazacağını biliyor, ondan korkuyor da, ondan kat kat büyük olan Allah'ın vereceği ceza için hiçbir endişesi yok. O ceza henüz gelmediği için, henüz eli ayağı, hiçbir yeri yanmadığı için, cezayı görmediği için oradan hiç korkmuyor. Demek ki bilgi lazım!

Bilginin önemi hakkında birçok ayet-i kerime var. Ama ayetle başlamış olmak için, ayetler şerefli olduğu için, sadece birkaç ayeti kerime okuyayım:

يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ

دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

(المجادلة: 11)

(*Yerfau'llàhu'llezîne âmenû minküm ve'llezîne ûtü'l-ilme derecât*) “Sizden, iman edip de kendisine ilim verilmiş olan, yani, kendisi iman etmiş ve dini öğrenmiş, marifetullaha ermiş, manevi gerçekleri, ilahi hakikatleri öğrenmiş kimseleri Allah yükseltir, yüceltir, yüksek manevi mertebelere çıkartır. (*Va'llàhu bimâ ta'melûne habîr*) Allah-u Teâlâ Hazretleri her ne işlerseniz, işlediğiniz işlerden, yaptığınız icraatlardan hakkıyla haberdardır, bilir.”(Mücâdele 58/11)

Olmadan önce biliyor ne yapacağınızı, olduktan sonra da tesbit ediyor. Ahirette hesabı görülmek üzere kayda geçiriliyor.

Allah, ilim erbabının mânevî derecesini yükseltmiştir, onu şereflerin en yüksek pâyesine yüceltmıştır diye bu ayet-i kerime âlimin kıymetini bildiriyor. Allah'ın, onların kıymetini yükselttiğini bildirmesi açısından sadece bu ayet-i kerime bile yeter.

İslâm'da derecelerin en yükseği nedir? Generallik midir, mareşallık midir, devlet başkanlığı mıdır, valilik midir, başkomutanlık mıdır, nedir?

رُتْبَةُ الْعِلْمِ أَعْلَى الرُّتَبِ

(*Rütbetü'l-ilm a'le'r-ruteb*) [İlim rütbesi rütbelerin en üstünüdür.] Yâni kişinin Allah'ı

seveceği cinsten, ma'rifetullah cinsinden, irfan cinsinden, ilahî hakikatler yönünden ilmi ne kadar çok ise, derecesi de o kadar kıymetlidir, o kadar yüksektir.

Diğer bir ayet-i kerime:

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ

(الزمر: ١٩)

(Kul hel yestevi'llezîne ya'lemûne ve'llezîne lâ ya'lemûn) “Ey Rasûlüm! Çevrende seni dinleyen, sana muhatap olan insanlara söyle; hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? (Innemâ yetezekkeru ulü'l-elbâb) Allah'ın emirlerinden istifade edip gerçekleri hatırlayan, takınması gereken tavrı takınıp edebini muhafaza edenler ancak gönül sahipleridir.” (Zümer 39/9)

Yâni, bilenler çok daha üstündür. Allah'ın bu ayetlerinin, bu ikazlarının manasını ve kıymetini ancak onlar anlarlar.

إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ

(فاطر: ٢٨)

(Innemâ yahşâ'llàhe min ibâdihi'l-ulemâ') “Allah'tan, ancak âlim kulları hakkıyla korkar.” (Fâtır 35/28)

Bu şekilde Kur'an-ı Kerim çeşitli ayet-i kerimelerde ilim erbabının mertebesinin ne kadar yüksek olduğunu bildirmektedir.

Gelelim bu husustaki hadis-i şeriflere, Peygamber SAS Hazretlerinin ilim hakkındaki sözlerine.

d. İnsanlar Dört Tiptir

Tirmizî ve Ahmed ibn-i Hanbel'in beyan ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz şöyle bir taksim yapmış:

إِنَّمَا الدُّنْيَا لِأَرْبَعَةِ نَفَرٍ عَبْدٍ رَزَقَهُ اللَّهُ مَالًا وَعِلْمًا
فَهُوَ يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ وَيَصِلُ فِيهِ رَحِمَهُ وَ يَعْلَمُ لِلَّهِ
فِيهِ حَقًّا فَهَذَا بِأَفْضَلِ الْمَنَازِلِ وَعَبْدٍ رَزَقَهُ اللَّهُ
عِلْمًا وَ لَمْ يَرْزُقْهُ مَالًا فَهُوَ صَادِقُ النِّيَّةِ يَقُولُ لَوْ
أَنَّ لِي مَالًا لَعَمِلْتُ بِعَمَلِ فُلَانٍ فَهُوَ بِنِيَّتِهِ
فَأَجْرُهُمَا سَوَاءٌ وَعَبْدٍ رَزَقَهُ اللَّهُ مَالًا وَ لَمْ يَرْزُقْهُ
عِلْمًا فَهُوَ يَخْبِطُ فِي مَالِهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ لَا يَتَّقِي فِيهِ
رَبَّهُ وَلَا يَصِلُ فِيهِ رَحِمَهُ وَلَا يَعْلَمُ لِلَّهِ فِيهِ حَقًّا
فَهَذَا بِأَخْبَثِ الْمَنَازِلِ وَ عَبْدٍ لَمْ يَرْزُقْهُ اللَّهُ مَالًا
وَلَا عِلْمًا فَهُوَ يَقُولُ لَوْ أَنَّ لِي مَالًا لَعَمِلْتُ فِيهِ
بِعَمَلِ فُلَانٍ فَهُوَ بِنِيَّتِهِ فَوْزُهُمَا سَوَاءٌ

(حم. ت. حسن صحيح عن أبي كبشة الأنماري)

(*Inneme'd-dünyâ leerbaati neferin*) Bu ifade, dünyadaki insanları bir sınıflandırmaya tabi tutacak olursan dört tip insanla karşı karşıya gelirsin anlamına geliyor. Efendimiz SAS, bütün insanları dört tip olarak taksim ediyor.

1. Birincisi:

عَبْدٌ رَزَقَهُ اللهُ مَالًا وَعِلْمًا فَهُوَ يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ
وَيَصِلُ فِيهِ رَحِمَهُ وَيَعْلَمُ لِلَّهِ فِيهِ حَقًّا فَهَذَا بِأَفْضَلِ
الْمَنَازِلِ

(*Abdün razekahü'llàhu mâlen ve ilmen*) Allah, bu insana mal da vermiştir, ilim irfan da vermiştir. Hem zengin, hem de mânevî hakikatleri bilen bir kimse. (*Fehüve yettakî fîhi rabbehû*) Mal konusunda Allah'tan korkuyor.”

(*Ve yasilu fîhî rahimehû*) “Akrabasını kendi zenginliğinden istifade ettiriyor. Onları ziyaret ediyor, para verip destek oluyor. Onların ellerinden tutuyor, onları koruyor, kolluyor, gözetiyor. Allah rızası için onlara hak üzere muamele ediyor.”

(*Ve ya'melü'llàhu fîhi hakkan*) “Bu adam, sahip olduğu malda başkalarının hakkı olduğunu biliyor. Sahip olduğu imkânların kendisine ne gibi görevler yüklediğinin farkında... Yani ilmini icra ederek yaşıyor. (*Fehâzâ bi-efdali'l-menâzil*) İşte bu insan, insanların en yüksek mertebede olanıdır.”

Allah, hem ilim vermiş, hem mal ve zenginlik

vermiş, akli fikri, dini bilgisi yerinde ve parası pulu da olan bir insan. Hem elindeki parayla etrafa yardımcı oluyor, hem de ilmi sayesinde Allah rızası için hak olan neyse onu yapıyor. İnsanların en üstünü budur işte.

Çünkü her yönden faydalı. Her şeyden önce cahil değil, bilgili. Öbür taraftan, zengin olduğu için başkasının sırtından geçinmiyor, bilakis parası pulu var, başkalarına faydalı oluyor. İşte her yönden faydalı olduğu için, en yüksek mertebe sahibi olan insan budur.

Bakın, dinimizin ne kadar büyük olduğunu bu hadis-i şeriften anlayabilirsiniz.

2. İkinci tip adamı şöyle anlatıyor Efendimiz SAS:

وَعَبْدٌ رَزَقَهُ اللَّهُ تَعَالَى عِلْمًا وَلَمْ يَرْزُقْهُ مَالًا فَهُوَ
صَادِقُ النِّيَّةِ يَقُولُ لَوْ أَنَّ لِي مَالًا لَعَمِلْتُ بِعَمَلِ
فُلَانٍ فَهُوَ بِنِيَّتِهِ فَأَجْرُهُمَا سَوَاءٌ

(*Ve abdün razekahu'llàhu teâlâ ilmen ve lem yertzukhü mâlen*) “Allah bu insana iman vermiş, irfan vermiş, mal vermemiş. Bu insan mânevi bilgilere sahip, dini biliyor ama parası yok. (*Fehüve sâdiku'n-niyyeti*) Fakir ve yoksul, elinde hiçbir şeyi olmayan bir adam ama kalbi temiz, niyeti sadık, iyi niyetli.”

(*Yekülü*) “Bu adam diyor ki: (*Lev enne lî mâlen*) ‘Benim de şu zengin kardeşim gibi param olsaydı, (*leamiltü bi-ameli fülânin*) şu

şu hayırları yapardım. Bu paramla fakirleri doyururdum, okul açardım, cihada para verir, İslâm'a yardımcı olurum.”

Parası olmadığı halde bu adam iyi niyetle böyle bir temennide bulunuyor. Gördüğünüz gibi ortada bir şey yok ama, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Fehüve bi-niyyetihî feecruhümâ sevâün*) ‘Aynı niyete sahip olması dolayısıyla bu adam, elinde malı, parası ve ilmi olan insan ile aynı sevabı alır.’ İkisinin de ecri aynı olur.”

Allah'ın büyüklüğüne bakın! İslâm'da, yoksul bir insanın ecri az gibi oluyor ama bu insan, “Param olsa şunları yapardım!” deyince, o hayırları yapmış gibi sevap veriyor Allah... Dinin büyüklüğüne bakın!

Ancak, hem zengin hem de âlim olan kişi, temennide kalmayıp fiilen birçok insana faydalı olduğu için daha üstün. Çünkü biz biliyoruz ki başka bir hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor muhterem kardeşlerim:¹

---

¹ Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.142, no:4816; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.87, no:76; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.366, no:8777; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.29, no:5722; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.159, no:10457; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.216, no:194; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.89, no:20668; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.230, no:6346; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.474, no:1114; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.266, no:221; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.222, no:443; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.187, no:6580; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.115, no:540; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.298, no:2713; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.95, no:24408.

الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ
الضَّعِيفِ وَفِي كُلِّ خَيْرٍ

(حم. م. ن. عن ابى هريرة)

RE. 230/11 (*El-mü'minü'l-kaviyyü hayrun ve ehabbu ila'llâhi mine'l-mü'mini'd-da'îfi*)
“Güçlü, kuvvetli, pazulu sportmen müslüman, Allah indinde zayıf müslümandan daha hayırlıdır ve daha sevgilidir.” Sporla uğraşan kardeşlerimiz bundan memnun olacaklar. Ama Efendimiz SAS hemen arkasından ikazını da yapıyor: (*Ve fîküllin hayr*) “Hepsinde hayır vardır.” “Hepsi hayırlıdır ama, kuvvetli müslüman zayıf müslümandan daha hayırlı ve daha sevgilidir” buyuruyor. Neden? Çünkü kuvvetli müslüman kuvvetiyle İslâm'a yardım eder. Zayıf müslüman bir şey yapamaz, ezilir. Ama kuvvetli müslüman yardım eder, ezdirtmez, zâlimin tepesine çıkar, mazlumu savunur, onun elinden kurtarır. İşte bu bakımdan daha üstündür.

Öyleyse ne yapmamız lazım? Kuvvetli, sıhhatli, zengin müslüman olmamız lazım. Haramdan değil, helalden kazanacağız. Vücudumuzu yıpratmayacağız. Sigara içe içe insanın içi kurum bağıyor, kanser oluyor, 45-50 yaşlarında hastaneye düşüyor, kurtarılamıyor. Allah saklasın.

Müslüman sıhhatli olacak, sportmen olacak, bahadır olacak, kahraman olacak, zengin olacak. Müslüman, her bakımdan olduğu gibi ilim bakımından da kuvvetli olacak ve İslâm'a

faydalı olacak. İdealinizde hakiki müslümanı nasıl düşündüğünüzü bilmiyorum, ama hadis-i şeriflerde böyle bildiriliyor.

Bu hadis-i şeriflerden anladığımıza göre bilgili ve zengin olan müslüman en yüksek mertebede bulunuyor. Fakir ama bilgili olan müslüman da niyetinden dolayı onun kadar ecir alıyor. Demek ki, kalbiniz safi olsa, temiz olsa, sırf bu özelliğinizden dolayı durduğunuz yerde sevap kazanıyorsunuz. İslâm'ın güzelliğine bakın!

“—Param olsaydı ben de çeşme yaptırırdım, bizim köye giden yolda köprü yaptırırdım. Param olsaydı bir cami de ben yaptırırdım, bir özel üniversite de ben kurdururdum. İhsan Doğramacı, üniversiteye giriş imtihanında dereceye girmiş en bilgili öğrencileri kendi üniversitesinde burslu olarak okutuyor. Benim de o kadar param olsaydı, Tepe Mobilya'da hissem olsaydı, milyarlarım olsaydı, Musul'dan kayınpederimden, sadrazam bilmem hangi paşadan gelen paralarım olsaydı, ben de bir özel üniversite kurardım, o zenginlikle ne hayırlı talebeler yetiştirirdim, ne süper gençleri müslüman olarak yetiştirirdim...”

Durduğun yerde böyle temenni ediyorsun, Allah sana o kadar ecir veriyor. Neden? Çünkü her şeyi yaratan Allah, zenginliği yaratan da Allah. Allah senin o niyetini seviyor ve niyetinden dolayı o eciri veriyor.

3. Üçüncü tip insanı da şöyle anlatıyor Peygamber Efendimiz:

وَعَبْدٍ رَزَقَهُ اللَّهُ مَالًا وَلَمْ يَرْزُقْهُ عِلْمًا فَهُوَ يَخْبِطُ
فِي مَالِهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ لَا يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ وَلَا يَصِلُ فِيهِ
رَحِمَهُ وَلَا يَعْلَمُ لِلَّهِ فِيهِ حَقًّا فَهَذَا بِأَخْبَثِ الْمَنَازِلِ

(*Ve abdün razekahu'llàhu mâlen, ve lem yertzukhü ilmen*) “Allah bu kula para vermiş, mal vermiş ama ilim, irfan, din, iman vermemiş.” Herifin bunlardan hiç haberi yok, bu taraklarda bezi yok. Ne yapıyor? (*Fehüve yahbitu fî mâlihî bi-gayri ilmin*) “Malında, ilme, irfana, imana hiç sığmayacak tasarruflarda bulunarak nice haksız işler yapıyor. (*Lâ yettakî fîhi rabbehû*) Bu malı üzerinde Allah’tan korkmuyor, birtakım görevleri ve yapması gereken sorumlulukları olduğunu düşünmüyor.”

(*Ve lâ yasilü fîhi rahimehû*) “Har vurup harman savuruyor, zekâtını, sadakasını vermiyor, hayrını, hasenatını yapmıyor, akrabasına sıla-i rahim yapmıyor, onları kollayıp gözetmiyor. (*Ve lâ ya’lemü li’llâhi fîhi hakkan*) Bu malının üzerinde Allah’ın hakkı olan, Allah’ın razı olacağı birtakım icraatı yapmıyor. (*Fehâzâ biahbesi’l-menâzil*) Bu da insanoğullarının dört tipinin en habis ve en aşağı mertebede olanıdır.”

Neden? Çünkü ilmi yok!

Birinci adamın ilmi var, parası var; ilmine uygun hayırlı işler yapıyor. Bu herifin de parası var, zenginliği var ama, ilmi, irfanı, dini, imanı yok; Allah’ın emrine uygun hareket etmiyor. İlmi yok, ilmi olmadığı için malını da güzel kullanamıyor.

İşte bu, en aşağı mertebede. Birincisinin ilmi var, ilmi olduğu için malını Allah yolunda kullanmasını biliyor. O en yüksek mertebede. Bu ise, en habis menzildir. (*Ahbesü'l-menâzil*) Derekede en aşağıda. *Habis*, hem aşağı, hem de pis demek. *Habaset*, pislik anlamına geliyor.

4. Şimdi dördüncünün kim olduğunu merak ediyorsunuz, biliyorum.

Allah-u Teâlâ, birisine malı, parayı verdi, ilmi ve irfanı da verdi. O da Allah yolunda malını harcıyor, sevapları kazanıyor, en yüksek mertebede bulunuyor. Diğerrinin ilmi var ama, parası yok. O da niyetiyle sevap kazanıyor. Üçüncünün malı var ama, niyeti bozuk, içi berbat. Parasını günahlı yollarda harcıyor, en habis mertebede bulunuyor. “Acaba dördüncü kim?” diye merak ediyorsunuz. Ben de merak edin diye bastırıyorum zaten... Dördüncüsü:

وَعَبْدٍ لَّمْ يَرْزُقْهُ اللهُ مَالًا وَلَا عِلْمًا فَهُوَ يَقُولُ لَوْ
أَنَّ لِي مَالًا لَعَمِلْتُ فِيهِ بِعَمَلِ فُلَانٍ فَهُوَ بِنِيَّتِهِ
فَوَزَّرَهُمَا سَوَاءً

(*Ve abdin lem yezukhu'llàhu mâlen ve lâ ilmen*) “Allah’ın kendisine ne mal, ne de ilim ve irfan nasip ettiği kimse. İlmi de yok, parası da yok. Hem meteliksiz, cebi delik, hem de kafası boş, tın tın; hiçbir şeyden haberi yok.

(*Füve yekülü*) “Bu adam diyor ki: (*Lev enne lâ mâlen leamiltü fîhi bi-ameli fülânin*) Ah, bir param olsaydı şu adam gibi yapardım.”

“—Kızlar tutardım, gazinolara giderdim, barlarda onları oynatırdım, alınlarına para basardım, içki şişelerinden şu kadarını bir gecede içerdim, votkadan aşağısına razı olmazdım.” diyor.

Bu adam, önceki adamın yaptığıı uzaktan uzağa beğeniyor.

“—Bizim paramız yok ama olsa biz de günümüzü gün ederdik, felekten gün çalardık.” diyor.

Durduğu yerde böyle temennide bulunuyor. Kötü adamın, yâni ilmi olmayıp da malı olan adamın, malını Allah rızasına aykırı yollarda harcayıp günah kazanmasına imreniyor. “Param olsaydı ben de böyle yapardım!” diyor.

(Fehüve bi-niyyetihî, fevizruhümâ sevâün)
“Her ikisinin de günahı müsavidir!”

“—Ama hocam, birisi habaseti, günahları işledi, bu ise hiç işlemedi?”

Durduğu yerde temenni ediyor, bu temennisinden dolayı günaha giriyor. Parası yok, parası olmadığı için günah işleyemiyor, parası olsa işleyecek. “Param olsa yapacağım!” diyor. Böyle dediği için durduğu yerde günaha giriyor.

Müslümanın bundan ibret alması lâzım! Diline ve gönlüne bile sahip olması lâzım. Diliyle olmadık şeyleri söylememesi lâzım. Çünkü kötü şey söylerse durduğu yerde günaha giriyor, güzel şey söylerse durduğu yerde sevap kazanıyor. Onun için müslümanın niyetini temiz tutması, sözüne ve kalbine sahip olması lazım. Ama bu hadis-i

şeriflerden şunu çok net olarak anlıyoruz ki, ilim sahibi insan en yüksek mertebede oluyor.

e. İlim Öğrenmenin Faydaları

Muaz ibn-i Cebel RA tarafından rivayet edilen uzunca bir hadisi İbn-i Abdilber kitabına kaydetmiş. Şimdi cümle cümle onu aktaracağım. Her cümlesi duvara asılacak kadar önemli bir vecize. Peygamber SAS Efendimiz, sizlere ve bizlere tavsiye olarak buyuruyor.

Meselâ, şimdi ben buraya çıkmış size konuşuyorum. Siz bu devirde olmayıp da zaman tünelinden 610'lu yıllara kaysaydınız, orada o konuşmaları dinlemek size nasip olsaydı... Can kulağıyla dinleyecektiniz. Ashab-ı kiram da ezberlemişler, naklediyorlar. Nasıl dinlemişler? Sırf kulak kesilmişler. Başlarına kuş konsa ürkmezmiş, uçmazmış, öyle hareketsiz, öyle candan dinlerlermiş. Efendimiz SAS'i hayran ve mest olarak, zevk ve şevk içinde dinlerlermiş. Tabii o kuvvetle dinledikleri için gönüllerine nakşedilmiş olan şeyleri bize hadis olarak rivayet ediyorlar. Cümle cümle ben de size naklediyorum. Siz şimdi kendinizi o zamanda farz edin, Rasûlüllah SAS bize şu nasihatleri yapıyor diye dinleyin. Yani söz Rasûlüllah SAS'in sözü:²

تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ فَإِنَّ تَعَلَّمَهُ لِلَّهِ خَشْيَةٌ وَطَلَبَهُ عِبَادَةٌ

وَمُذَا كَرَّتَهُ تَسْبِيحٌ وَالْبَحْثُ عَنْهُ جِهَادٌ وَتَعْلِيمُهُ

² 117 Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.1, s.239; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Münzirî, *et-Tergîb ve't-Terhîb*, c.1, s.52, no:107.

لِمَنْ لَا يَعْلَمُهُ صَدَقَةٌ وَبَذَلَهُ لِأَهْلِهِ قُرْبَةً لِأَنَّهُ مَعَالِمُ
الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ وَمَنَارُ سَبِيلِ الْجَنَّةِ وَهُوَ الْأَنْيَسُ
فِي الْوَحْشَةِ وَالصَّاحِبُ فِي الْغُرْبَةِ وَالْمُحَدِّثُ فِي
الْخَلْوَةِ وَالدَّلِيلُ عَلَى السَّرَاءِ وَالضَّرَاءِ وَالسِّلَاحُ
عَلَى الْأَعْدَاءِ وَالزَّيْنُ عِنْدَ الْأَخْلَاءِ يَرْفَعُ اللَّهُ بِهِ
أَقْوَامًا فَيَجْعَلُهُمْ فِي الْخَيْرِ قَادَةَ قَائِمَةً وَأَيْمَةً فِي
الْخَيْرِ تُقْتَصُّ آثَارُهُمْ وَيُقْتَدَى بِفِعَالِهِمْ وَيُنْتَهَى
إِلَى رَأْيِهِمْ تَرْغَبُ الْمَلَائِكَةُ فِي خِلَّتِهِمْ وَبِأَجْنِحَتِهَا
تَمْسَحُهُمْ وَيَسْتَغْفِرُ لَهُمْ كُلُّ رَطْبٍ وَيَابِسٍ حَتَّى
حَيْتَانِ الْبَحْرِ وَهَوَامِهِ وَسَبَاعِ الْبَرِّ وَأَنْعَامِهِ لِأَنَّ
الْعِلْمَ حَيَاةُ الْقُلُوبِ مِنَ الْجَهْلِ وَمَصَابِيحُ الْأَبْصَارِ
مِنَ الظُّلْمِ يَبْلُغُ الْعَبْدَ بِالْعِلْمِ مَنَازِلَ الْأَخْيَارِ
وَالدَّرَجَاتِ الْعُلَى فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ التَّفَكُّرُ
فِيهِ تُعَدَّلُ بِالصِّيَامِ وَمُدَارَسَتُهُ تُعَدَّلُ بِالْقِيَامِ

وَبِهِ تُوَصَّلُ الْأَرْحَامُ وَبِهِ يُعْرَفُ الْحَلَالُ مِنَ الْحَرَامِ
وَهُوَ إِمَامُ الْعَمَلِ وَالْعَمَلُ تَابِعُهُ يُلْهِمُهُ السُّعْدَاءُ

وَيُحْرَمُهُ الْأَشْقِيَاءُ

(حل. بر. عن معاذ)

Ne buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz:

تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ فَإِنَّ تَعَلَّمَهُ لِلَّهِ خَشْيَةٌ وَطَلَبُهُ عِبَادَةٌ
وَمَذَا كَرَّتُهُ تَسْبِيحٌ

(Teallemü'l-ilme) “İlim öğrenin, (Feinne teallemühû li'llâhi haşyetün) çünkü Allah için ilim öğrenilmesi haşyettir.” Allah’tan korkmak, haşyetullah yüksek bir mevkidir. İnsanın yeri o sıfattır, o mevkidir.

(Ve talebehû ibadetün) “İlimde talebe olmak, onu elde etmek için çalışmak, koşturmak ibadettir.” Namaz, oruç, hac, zekât nedir? İbadettir. İlim öğrenmek nedir? O da onlar gibi ibadettir.

(Ve müzâkeretehû tesbîhun) “İlmin müzakeresi tesbihtir.”

Hoca oturmuş, asistanları ve talebeleri karşısında. “Hocam şurasını anlayamadık, açıklar mısınız?” deniliyor, konuşuluyor, müzakere ediliyor. İlmin müzakeresi nedir? Tesbihtir. Yani bir kimsenin eline tesbihi alıp, “Lâ ilâhe illa'llah, Sübhâna'llah, Elhamdü lillâh...” demesi gibi sevaptır. İlmin müzakeresi tesbih, öğrenilmesi ibadettir.

وَالْبَحْثُ عَنْهُ جِهَادٌ وَتَعْلِيمُهُ لِمَنْ لَا يَعْلَمُهُ صَدَقَةٌ

وَبَذَلَهُ لِأَهْلِهِ قُرْبَةً

(*Ve'l-bahse anhü cihâdün*) “İlmi elde etmek için araştırmak cihaddır.” Müslümanlar bunu da iyi bilmiyorlar. Cihadın ne olduğunu da anlatacağım size. İlim de cihaddır.

(*Ve ta'lîmehû li-men lâ ya'lemühû sadakatün*) “Bilmeyen kimseye öğretmek âlimin sadakasıdır.” Yani paradan kıymetlidir. Âlimin, bilmeyene ilim öğretmesi onun sadakasıdır, sadaka yerine geçer, o sevabı kazandırır.

(*Ve bezlehû li-ehlihî kurbetün*) “Ehil olan insanlara ilmi öğretmek, bol bol vermek Allah’a yakınlık vesilesidir.”

Allah’a yakın olmak için kurban kesiyoruz, bir şey feda ediyoruz. İşte ilmi, öğretmek için bezletmek, yani saçmak, bol bol vermek Allah’a yakınlık vesilesidir.

Türkiye’de öyle devirler olmuş ki... Dilimiz uygun olsa da Arap kardeşlerimizin geçmiş devirlerini de inceleyelim. Nasır devrinde ne oldu? Kaddâfi zamanında ne oldu? Saddam zamanında Irak’ta ne oluyor? Bunları sorsak, onlar da dertlerini deşecek, bilecekler. O devirde ilini adamlarına ilmi öğrettirmemişler. Ama öyle kahraman insanlar çıkmış ki, o devirlerde bile ilmi öğretmekten geri durmamışlar.

Abdül’aziz [Bekkine] Hocamız camide oturuyormuş. Talebeler, müridler etrafında... Polisler duvarlara çıkmış geziniyorlar, yani etrafı kuşatmışlar. Müridleri:

“–Hocam polisler geliyor!” diyorlar. O devam ediyor, diyor ki:

“–Biz, Allah’tan gayriden korkmaktan korkarız! Biz, Allah’tan korkarız, başka bir şeyden korkmayız. Eğer Allah’tan gayri herhangi bir şahıstan, hükümetten, polisten, kanundan, cezadan, ölümden ve sâireden korkarsak, has müslümanlığa yakışmayan bir durum olduğu için, bu duruma düşmekten korkarız. Aman bu duruma düşmeyelim diye titreriz. Allah’tan gayriden korkmaktan korkarız biz!”

Böyle demiş. Korkan talebesine:

“–Otur oturduğun yerde, korkma, çekinme! Biz Allah’tan gayriden korkmayız.” diye anlatmağa devam etmiş.

Hüsrev Efendi diye birisini anlattılar. Fatih Camii’nde ders verirmiş. Her şey yasak, Kur’an-ı Kerim’ler toplatılıyor, camiler kapatılıp depo yapılıyor.

“–Hocam, gece şu vakitte gelebilirim.” diyene, “Gece gel!” dermiş; “Gündüz gelebilirim.” diyene “Gündüz gel!” dermiş. “Şu vakitte ben uyuyacağım, gelme!” demezmiş.

Ne zaman, hangi insan, “Öğrenmek istiyorum hocam, size geleyim.” derse, “Gel!” dermiş. Gecesi, gündüzü, sabahı, akşamı, her zamanı ilimle meşgul... Fatih Camii’nde ilim öğretmeğe devam etmiş. Birçok kimse onun halkasından yetişmiş.

Hadis-i şerifin devamında, Peygamber SAS Efendimiz, ilim öğretmeye niye bu kadar sevaplar verildiğini izah ediyor:

لَآئِنَّهُ مَعَالِمُ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ وَمَنَارُ سَبِيلِ الْجَنَّةِ
وَهُوَ الْأَنْبَسُ فِي الْوَحْشَةِ

(*Lienehû meàlimü'l-halâli ve'l-harâm*)

“Çünkü ilim, helâlin ve haramın öğrenilme yeridir, kaynağıdır.” Hangi şey günah, hangi şey sevap, hangi şey helâl, hangi şey haram? Bunlar ilimle öğrenilecek. İnsan, başka türlü eğrisini, doğrusunu bilemez.

(*Ve menâru sebîli'l-cenneti*) “Ve cennet ehlinin yolunun minaresidir, kandilidir, ışaret yeridir.”

Işık yanan yüksek yerler, yol bulmak için bir vesile olur. “Şu dağdan geçince şöyle kıvrılacaksınız, bizim gideceğimiz yere oradan gidilir.” diye tarif edildiği gibi yolların bilinme yerleridir. Cennet ehlinin minareleridir. Biz buna fener diyelim. Deniz feneri nasıl ki, “Şurada kayalık var, buradan dönülecek” diye bilinmeye vesile oluyorsa, bu da öyledir.

(*Ve hüve'l-enîsü fi'l-vahşeti*) “İnsan, hiç kimsenin olmadığı bir yerde tek başına kaldığında onun yoldaşdır.”

Kitabın varsa, alır okursun, hiç yalnızlık çekmezsin, canın sıkılmaz, kahveye gitmeye kalkmazsın, oyun oynamaya heves etmezsin. Çünkü ilim, enîstir, yani ünsiyet eden, insanla arkadaş olan bir şeydir.

وَالصَّاحِبُ فِي الْغُرْبَةِ وَالْمُحَدِّثُ فِي الْخَلْوَةِ
وَالدَّلِيلُ عَلَى السَّرَاءِ وَالضَّرَاءِ وَالسَّلَاحُ عَلَى

الأَعْدَاءُ وَالزَّيْنُ عِنْدَ الْأَخْلَاءِ

(*Ve's-sâhibü fi'l-gurbeti*) “İlim, diyar-ı gurbette arkadaştır.”

O şehre, bu memlekete gittin. Tanıdığın hiç kimse olmasa da eline kitabı alır, okursun. İlim ne güzel arkadaştır. Peygamber SAS Efendimiz böyle methediyor.

(*Ve'l-muhaddisü fi'l-halveti*) “Bir kimse bir yerde yalnız kaldığında, ilim onun için sıkıntıyı gideren bir sohbetdaş olur.”

(*Ve'd-delîlü ale's-serrâi ve'd-darrâi*) “İlim, insana sürür veren hayırlı ve güzel şeyleri de, insana zarar veren şerli ve fena şeyleri de kılavuzluk edip belirten şeydir.” Yani ilim, “Şu şöyledir, şunu yap, bu fenadır, bunu yapma!” diye insana kılavuzluk eder.

(*Ve's-silâhu ale'l-a'dâi*)) “Düşmanlara karşı silahtır.”

Biz düşmanlara karşı neden yenildik? Bu sorunun cevabı hadis-i şerifte karşımıza çıkıyor. İlimi bıraktık. Düşmana karşı silahımız zayıf olduğu için, ilimde geri kaldığımız için yenildik. İlim, düşmana karşı silahtır.

(*Ve'z-zeynü inde'l-ahillâi*) “Dostlarının yanında insanın süsüdür.”

يَرْفَعُ اللَّهُ بِهِ أَقْوَامًا فَيَجْعَلُهُمْ فِي الْخَيْرِ قَادَةَ قَائِمَةً
وَأَائِمَّةً فِي الْخَيْرِ

(*Yerfu'llàhu bihî akvâmen*) “Allah, bu ilme sahip olan kişileri, kavimleri, toplulukları bu ilmin bereketiyle yükseltir, yüce insanlar yapar.

(*Feyec'alühüm fi'l-hayri kâdeten kâimeten*)
Ve bu insanları, hayır yolunda komutanlar, yöneticiler haline getirir.

(*Ve eimmeten fi'l-hayri*) Hayırda peşinden gidilen imamlar, önderler haline getirir.”

Bizim ecdadımızı düşünelim! Ortaasya'da göçebe iken, İslâm'a girdikten sonra aralarında ümmetin en büyük âlimleri yetişmiş. İmam Buhari'ler, Abdullah ibn-i Mübarek'ler, İmam Tirmizi'ler, İmam Nesei'ler, İmam Serahsi'ler...

“—İmam ne demek? Mahalle camiinin imamı demek mi?”

Hayır! Buhari'ye imam denmesi, onun camide imamlık yaptığı anlamına gelmiyor. Hadis ilminin önderi anlamına gelmek üzere ona imam denmiş. İmam, o ilmin en önde gideni, bayrak tutanı demek. Ecdadımız böyle insanlar yetiştirmiş. Daha önce ne olduğunu bilmediğimiz insanlar, İslâm'a girdikten sonra böyle önderler haline gelmişler. Zaten Efendimiz SAS bu hadis-i şerifinde böyle olacağını bildiriyor.

تُقْتَصُّ أَثَارُهُمْ وَيُقْتَدَى بِفِعَالِهِمْ وَيُنْتَهَى إِلَى
رَأْيِهِمْ

(*Tuktassu âsâruhüm, ve yuktedâ bi-fiâlihîm, ve yentehâ ilâ re'yihîm*) [Onları eserlerinden faydalanılan, işlerine uyulan, görüşlerine müracaat edilen imamlar haline getirir.]

تَرْغَبُ الْمَلَائِكَةُ فِي خِلَّتِهِمْ وَبِأَجْنِحَتِهَا تَمْسَحُهُمْ

(*Tergabü'l-melâiketü hıllatihim*) “Melekler, bu ilim sahibi insanların dostu olmaya rağbet ederler.

‘—Ah, şu alimin dostu olsak!’ diye, melekler onunla samimi dost olmayı arzu ederler, gelip onunla yoldaş olurlar.”

(*Ve bi-ecnihatihâ temsehuhum*) “Melekler, onlara kanatlarını dokundururlar, kanatlarını onların üzerine gererler.

Görmeyen gözler görmez, ama Efendimiz SAS böyle bildiriyor. Melek insana kanadını sürtünce ne olur, dostu olunca ne olur? Tabii, bunu erbabı bilecek.

وَيَسْتَغْفِرُ لَهُمْ كُلُّ رَطْبٍ وَيَابِسٍ حَتَّى حَيْتَانَ
الْبَحْرِ وَهَوَامِّهِ وَسَبَاعِ الْبَرِّ وَأَنْعَامِهِ

(*Ve yestağfiru lehüm küllü ratbin ve yâbisin*) “Kuru yaş, yeryüzünde ne kadar varlık varsa, hepsi o âlime tevbe ve istiğfar ederler:

“—Yâ Rabbi! Bu alim kuluna yüksek derece ver. Bunun kusuru varsa affet, bağışla!” diye, yeryüzündeki bütün varlıklar ona dua ederler.”

(*Hattâ hîtâni'l-bahri ve hevâmmihî*) “Hattâ denizin balıkları ve onun dışında ne kadar canlıları varsa hepsi; (*ve sibâi'l-berri ve en'âmihi*) çöllerin ve dağların kurtları, çakalları, develeri ve diğer canlı varlıkları alim için istiğfar ederler. Yâni denizdeki ve karadaki varlıklar onun için dua ederler.

لِأَنَّ الْعِلْمَ حَيَاةُ الْقُلُوبِ مِنَ الْجَهْلِ وَ مَصَابِيحُ
الْأَبْصَارِ مِنَ الظُّلْمِ يَبْلُغُ الْعَبْدُ بِالْعِلْمِ مَنَازِلَ
الْأَخْيَارِ وَالذَّرَجَاتِ الْعُلَى فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

(*Lienne'l-ilme hayâtü'l-kulûbi mine'l-cehli*)

“Çünkü ilim, gönüllerin canlılığının sebebidir, gönüllerin can damarıdır, can kaynağıdır. Gönüller ilimle canlanır, ilim olmazsa ölür. İlim olmayan gönül ölür. Adam ayakta gezer ama hayat yok, mânevî hayat yok. Hiç kıymeti olmaz. Cahillikten kurtulup gönüllerin hayat bulmasına sebep olur.”

(*Ve mesâbîhu'l-ebşari mine'z-zulmi*) “Karanlıklarda gözlerin nuru olur, karanlıkları gösterir.”

(*Yeblüğü'l-abdü bi'l-ilmi menâzile'l-ahyâr*)

“İlim sayesinde basit bir kul, en hayırlı insanlar mertebesine yükselir. (*Ve'dderecâti'l-ulâ, fi'd-dünyâ ve'l-âhireh*) Hem dünyada hem ahirette en yüksek mertebeyi bulur.”

التَّفَكُّرُ فِيهِ تُعَدُّ بِالصِّيَامِ وَمُدَارَسَتُهُ تَعْدِلُ
بِالْقِيَامِ وَبِهِ تُوَصَّلُ الْأَرْحَامُ وَبِهِ يُعْرَفُ الْحَلَالُ
مِنَ الْحَرَامِ

(*Et-tefekkürü fîhi tu'delü bi's-sıyâm*) “İlim konusunda düşünmek, tefekkür etmek, ‘Acaba şu ne mânâya geliyor?’ diye düşünmek oruca bedeldir.” Çünkü burada bir zorlanma oluyor.

(*Ve müdâresetühû ta'dilü bi'l-kıyâm*) “Karşılıklı olarak müzâkere edilmesi, öğretilmesi, öğrenilmesi, gece uyku uyumayıp sabahlara kadar ibadet etmeye bedeldir.”

(*Ve bihî tûsalü'l-erhâm*) “Bununla sıla-i rahim yapılır.”

(*Ve bihî yu'rafü'l-halâlü mine'l-harâm*) “Bununla neyin haram, neyin helâl olduğunun çizgisi anlaşılır. Haramlardan helâller ayrılabilir.”

وَهُوَ إِمَامُ الْعَمَلِ وَالْعَمَلُ تَابِعُهُ يُلْهِمُهُ السُّعْدَاءُ
وَيُحْرِمُهُ الْأَشْقِيَاءُ

(حل. بر. عن معاذ)

(*Ve hüve imâmü'l-amel*) “İlim icraatın imamıdır. Yani icraat ilme tabidir. İmam ilimdir, icraat onun arkasından gelir.”

(*Ve'l-amelü tâbiuhû*) “Amel de ilme tâbîdir.”

(*Yülhemühü's-süadâü*) “Bu ilmi Allah, bahtiyar kullarına, dünya ve ahiretin saîd kullarına, mutlu kullarına ihsan eder.”

(*Ve yuhramühü'l-eşkıyâü*) “Şakî kullar, cehennemlik kullar bundan mahrum kalır.”

Bu kadar cümleden, bu kadar medihten, ilmin ne kadar yüksek, ne kadar kıymetli bir vasıf olduğunu anlıyoruz. İslâm dini ilme, hiçbir dinin, hiçbir inanç sisteminin, hiçbir felsefe sisteminin vermediği önemi vermiştir.

f. İlimin Sonuçları

Böyle olmuş da ne olmuş? Çölün okuma yazma bilmeyen bedevisi üç kıtaya hakim imparatorluk kurmuştur, hem de yarım asır içinde...

Peygamberimiz SAS 632'de ölüyor, arkasından Ebû Bekir esSıddîk Efendimiz iki yıl halifelik yapıyor. 634'ten sonra başa geçen Hz. Ömer'in döneminde İslâm orduları İran'ı deviriyorlar, Adana'ya geliyorlar, Kafkasya'ya çıkıyorlar, Mısır'ı fethediyorlar, Afrika'ya ilerliyorlar, Ortaasya'ya gidiyorlar. Bu kadar kısa bir zamanda...

Ama Peygamber SAS Efendimiz Medine'de ilk defa peygamberlik görevini yapmaya başladığı zamanlarda, çarşıda pazarda okuma yazma bilenlerin sayısı yirmiden azdı. Bu kadar azdı.

Veda Haccı'nda yüz bin kadar sahabinin toplandığını biliyoruz. Gerçek miktarının tamamını ancak Allah bilir. Ama başlangıçta okuma yazma bilenlerin sayısı yirmiden az. Eline kâğıt geçse tersini düzünü bilemiyor. Hani bizde "Elifi görse mertek sanır." deniliyor ya, onlar da bir şeyden haberi olmayan insanlar. Peygamber Efendimiz, herkesin okuma yazma, ilim irfan öğrenmesini teşvik ettiği gibi, hanımlarını da teşvik ediyor.

Peygamber SAS Efendimizin mescidinde, önde erkekler, arkada çocuklar, en arkada da kadınlar namaz kılarıydı. Kadınlar, sabah, öğle, ikindi, akşam, yatsı namazlarının hepsine gelirlerdi. Tesettüre riayet etmek kaydıyla,

şartlarına uyma esasını hiç çığnemedenden hepsi ilim öğrenmeye rağbet ederlerdi, sorarlardı. Bu yüzden Peygamber SAS Efendimizin zevcelerinden Aişe Anamız, sahabe-i kiramın en âlimleri arasına girdi.

Raviler yemin ederek diyorlar ki:

“—Aişe Anamız, daha genç bir kızdı. Vallahi nice yaşlı sahabinin ona gelip ilmi mesele sorduğunu gözlerimizle gördük.”

Hem de o kadar güzel, o kadar ince meseleleri biliyor ki. Mesela bugün değme insanın içinden çıkamadığı, mirasın taksimi, bölünmesi meseleleri. Paydalar, paylar, taksimler, üçte birler, yedide birler... Bunların ince hesapları. Arap, o zaman hesap bilmiyor, okuma yazma bilmiyor. Aişe Anamız ise ilm-i feraizi bilirmiş.

Kız kardeşinin çocuğu Urve Rh.A. soruyor:

“—Teyzeciğim, canım sana kurban olsun. Tefsiri biliyorsun, şaşmıyorum. Hadis ilmini biliyorsun, şaşmıyorum. Fıkıh ilmini biliyorsun, şaşmıyorum. Şiir ilmini biliyorsun, şaşmıyorum. ‘Rasûlüllah’ın zevcesi, Hz. Ebû Bekir’in de kızı’ diyorum. Ama şu tıbbı nereden öğrendin?”

O da diyor ki:

“—Ey Urvecik! Peygamber SAS Efendimiz’in son hastalığında heyetler halinde Arap ve Acem doktorlar gelirdi. Onların önerdiği farklı tedavi usullerini Peygamber Efendimiz’e uygularken bu bilgim gelişti.”

Hz. Aişe Anamız, tıbbı da çok iyi bilirmiş.

g. İslâm'ın İlme Verdiği Değer

İslâm, insan hayatında, insan toplumunda, insanlık tarihinde nasıl bir değişiklik meydana getirdi ve bu değişikliğin ana faktörü ve sebebi ne?

Görüyorsunuz, ilmin ve âlimin methi efsane gibi. Efendimiz SAS o kadar büyük kelimelerle methediyor. Efendimiz SAS'ın sözlerini size naklettim. Bu sözlere rağmen niye hala cahil kalıyo - ruz? Niye Ümmet-i Muhammed cahil kalmış. Niye ön sırada değiller. Niye ilme çalışmıyorlar. Niye Kur'an-ı Kerim'in okumasını da, manasını da bilmiyorlar, hadis bilmiyorlar, kelam bilmiyorlar, hiçbir şeyden haberleri yok? Niye İslâm'ın ana prensiplerini öğrenmiş, sapasağlam bir İslâm toplumu meydana gelmiyor? İlim olmadığından dolayı.

İmam Gazali, kırk fasiküllük bir kitabı olan *İhyâu Ulûmi'd-dîn* isimli eserine "Kitabu'1-ilm" ile başlıyor. İmam Gazali'nin İhya'sı kırk küçük kitaptan meydana gelmiştir. Küçük kitap dedim ise de, onların her biri bugün bizim Tasavvufi Ahlâk kitabı gibi birer tane kitap. İlk önce ilmin ve âlimin faziletini anlatıyor.

Ben İlahiyat Fakültesi'nde hoca iken bana sordular:

"—Talebelerden istediğimiz verimi alamıyoruz. İlahiyat Fakültesi'ne geliyorlar, okuyorlar, mezun oluyorlar ama istediğimiz verimi alamıyoruz. Hepsi istediğimiz canlılıkta bir iman kuvvetiyle çıkmıyor. İmam-Hatip talebeleri için de aynı şey söyleniyor, namaz kılmaktan

kaytarıyor, cumaya gelmekten kaçıyor vs. Niye?”

Ben onlara dedim ki:

“—Fakülte’ye geldiğinde öğrenciye ilk önce İmam Gazali’nin *Ihyâu Ulûmi’d-dîn* isimli eserini okutmak lâzım! İlmin ne kadar sevaplı olduğunu, ne kadar ciddi olduğunu, Allah’ın ilme ne kadar mertebe verdiğini, ilmin insanı ve insan toplumunu ne kadar mutlu ettiğini ilk önce orada görmeli ve işin ciddiyetini anlamalı öğrenci... Ondan sonra, buna göre aşk ve şevk içinde çalışır.”

Geceleri uyumamışlar, yüzlerce cilt eser yazmışlar, bunları bize bırakmışlar. İmam Süyûti’nin o kadar kısa bir hayatı var ki... Ama beş yüz küsur eser yazmış adam, bu kısacık ömründe.

İmam Gazali çok uzun bir ömür mü sürmüştü? Hayır. Hayret edilecek şey, elli küsur yaşına kadar yaşamış ama muazzam eserler vermiş. Avrupalılar onun eserlerini okuyorlar.

Felsefeyi, filozofları yerin dibine batıracak kadar iyi biliyor, kusurlarını ortaya seriyor, tenkidini yapıyor. Bugün Avrupalılar, filozofların kusurlu olduğu noktaları tesbit edebilmek için İmam Gazali’nin eserlerini tercüme etmişler, onu okuyorlar. Ama biz daha tanımıyoruz İmam Gazali’yi, birçok eseri Türkçe’ye tercüme edilmemiş.

Amerikalı bir profesör (belki Kanadalı bir yazar da olabilir) diyor ki:

“—İslâm alemi, tarih boyunca ilmi sahada büyük dahiler yetiştirmiş, bunları okuyun. Düz insan değil, olağanüstü meziyetleri olan insanlar yetiştirmiş. Ben de şu anda İspanya İslâm alemine dahil iken orada yetişmiş büyük âlimlerden biri olan İmam Şâtıbi’yi okuyorum. Okuyor ve istifade ediyorum.”

İmam ne demek? Önder demek. Yukarıda ifade ettiğim gibi, cami imamı manasına gelmiyor. Bizim, kimin büyük, kimin küçük olduğundan haberimiz yok. Adam, filanca artistleri biliyor, Brezilya futbol takımının on birini tıklar tıklar sayıyor, olimpiyatlarda kimin kime kaç tane gol attığını biliyor, ama İslâm aleminin yetiştirdiği dahilerden haberi yok.

İşte bunun için, ikinci ders olarak ben size ilmin önemini anlatıyorum.

Birinci dersimizde ahiretin önemini anlatmıştım. Ahirette yanmayın, dünyanızı boş yere geçirmeyin. Melekü’1-mevt (Ölüm meleği) yakınıza yapıştığı zaman:

“—Aman biraz daha müsaade et, ben biraz daha yaşayayım da bundan sonraki hayatımda Allah’ın istediği gibi bir kul olayım” demenin bir fayda vermeyeceğini biliyorsunuz. Öyleyse hayatınızı şimdiden tanzim edin, ahirete göre hazırlanın.

Bütün bunları geçen ders size anlattıktan sonra bugün iki hadis-i şerif okudum. Diyorum ki:

Aman ilmin kıymetini bilin. Allah’ın âlime verdiği değeri görün. İlmin sevabını, ilim yolunda ders ve müzakerenin, çalışmanın, koşuşmanın ne

kadar üstün olduğunu anlayın ve bunun için çalışın. Şu cahillikten bütün müslümanlar olarak kurtulalım. Şevk ile yeniden bir hamle yapalım. Statiklikten kurtulalım ve önümüze on senelik bir hazırlanma devresi koyalım. Ama bu on senenin sonunda artık İslâm alemi yeniden büyük alimlerini vermeye başlasın. Yâni, şu anda High School'a giden çocuklarımız, bu sürenin sonunda birer âlim olarak ortaya çıksın. Size on sene müsaade. Siz yaşlandınız, saçınız-sakalınız ağardı, ama hiç olmazsa çocuklarınızı böyle yetiştirin ve şu cahillikten kurtulalım.

Eğer İslâm Alemi kurtulacaksa, kendi yoluna bağlı, İslâm'ı seven âlim insanların önderliğinde kurtulacak. Onlar yol gösterecek, ötekiler ise onlara destek olacaklar. Ve müslümanlar ilerleyecek, yükselecek, kurtulacak. Kendisi kurtulacak, insanlığı da kurtaracak.

Müslümanlar, insanlığı istismardan kurtaracak, çarpışmaktan kurtaracak, birbirlerini boğazlamaktan, öldürmekten kurtaracak.

h. Alimin Fazîleti

Bir hadis-i şerif daha zikredelim. Bu hadisi, büyük hadis âlimlerinden İmam Tirmizi rivayet etmiş ve “hasen hadistir” demiş. Ebu Ümame'nin rivayet ettiğine göre Peygamber SAS

Efendimiz buyuruyor ki:³

---

³ Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.50, no:2685; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.100, no:289; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.233, no:7911-7912; Temmâmü'r-Râzî, *elFevâid*, c.II, s.98, no:1243; İbn-i Hacer,

فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي عَلَى أَدْنَاكُمْ إِنَّ
اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ حَتَّى
النَّمْلَةَ فِي جُحْرِهَا وَحَتَّى الْحُوتَ لِيُصَلُّونَ عَلَى
مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرِ

(ت. طب. عن أبي أمامة)

RE. 323/1 (*Fadlû'l-àlimi ale'l-àbidi, kefadlî alâ ednâküm. Inna'llàhe ve melâiketehû, ve ehle's-semâvâti ve'l-aradîne, hatte'nnemlete fî cuhrihâ, ve hatte'l-hûte leysallûne alâ muallimi'nnâsi'l-hayr.*) Peygamber SAS Efendimiz buyuruyorlar ki: (*Fadlû'l-àlimi ale'l-àbid kefadlî alâ ednâküm*) “Âlimin âbide olan üstünlüğü, bir peygamber olarak benim sizin içinizden en aşağı mertebede olan bir insana olan üstünlüğüm gibidir.” Âlim, bilgin kimse demek, âbid ise ibadet eden kimse demektir. Yani adam, camiye giriyor, sabahtan öğleye, öğleden akşama, akşamdan sabaha kadar namaz kılıyor, tesbih çekiyor, Kur'an okuyor. Yani ibadetle meşgul oluyor. Sevap kazanıyor mu? Elbette kazanıyor. Sevgili bir kul mu? Elbette sevgili bir kul. Ama âlim ne yapıyor? Alim de, kitabını açmış, okuyor, yazıyor, mütalaa ediyor. O da bu işle meşgul oluyor. Hangisi üstün? Alim

---

Ravdatü'l-Muhaddisîn, c.VIII, s.269, no:3440; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Hâris, *Müsned*, c.I, s.55, no:38; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.145, no:28740; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.86, no:1828; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.442, no:14687.

üstün. Ne kadar? Peygamber SAS Efendimiz, ümmetin sıradan bir insanından ne kadar üstün ise, âlim de âbide göre o kadar üstün.

Mertebeleri bu kadar farklıdır işte. Bu yüzden ilim öğreneceğiz.

Peygamber SAS Efendimiz, böyle buyurduktan sonra devam etmiş:

(İnna'llàhe ve melâiketehû) “Hiç şüphe yok ki Allah-u Teâlâ Hazretleri ve onun melekleri, (ve *ehle's-semâvâti ve'l-aradîn*) gökte ve yerde bulunan bütün varlıklar, (*hatte'n-nemlete fî cührihâ*) o kadar ki yuvasındaki karıncalar, (ve *hatte'l-hûte*) denizdeki balıklar, (*leyusallûne alâ muallimi'n-nâsi'l-hayr*) insanlara, hakkı, dini, imanı, hayrını, irfanını öğreten kimselere dua ederler.”

Allah, melekleri, yerlerin ve göklerin ehli, bildiğimiz bilmediğimiz, gördüğümüz görmediğimiz, tanımamız mümkün olmayan, sayamayacağımız bütün varlıklar, o kadar ki yuvasındaki karıncalar, denizdeki balıklar bile, insanlara hayrını öğreten kimselere dua ederler, onların hayrını murad ederler. Böyle bildiriliyor.

i. Bir İnsan Kazanmak

Bakın, Allah kendilerinden razı olsun, kendilerine Cemaat-i Tebliğ denen kardeşlerimiz de İslâm'ı yaymak için buralara kadar geliyorlar. Onların da sizin gibi mesleği var; kimisi tüccar, kimisi esnaf, kimisi şoför... İşlerini bırakmış, Avustralya'ya gelmişler, hizmet yapmak istiyorlar. Gerçi ilkönce buraya gelmekle biraz kolay-

na kaçıyorlar, çünkü siz zaten müslümansınız.

Diyorlar ki:

“—Biz size misafir olduk. Biz muhacir gibiyiz, siz de Ensar gibi olun. Yani Medine’nin Ensar’ı Muhacirleri nasıl desteklediyse, siz de bizi öyle destekleyin! Burada biraz faaliyet yapalım, sevap kazanalım!”

Güzel bir durum, ben beğeniyorum.

“—İslâm bu şekilde yayılmış.” diyerek terk-i diyar ediyor ve buralara kadar geliyorlar. İlk bakışta, zaten doğru yolda olan siz müslümanların yanına gelmiş oluyorlar ama, o kardeşlerimiz sizin yapmadığınız bir şeyi yapıyorlar, müslümanların olmadığı diyarlara da gidiyorlar. Rusya’ya, Eskimoların arasına, Kanada’ya Afrika’ya, Japonya’ya da gidiyorlar. Ama mütevazi bir şekilde gidiyorlar, lüks otellerde yaşamıyorlar. Mesela buraya gelen kardeşlerimiz mescidde yatmışlar. Akşamları buranın havası biraz sert olduğu için soğuk almışlar, sabahleyin namaz kılarken hepsi öksürüyordu.

Bu kardeşlerimiz, gittikleri yerden yardım koparıncaya kadar ayrılmıyorlar. Biraz yapışkanlar mâşâallah. “Aman bize destek ol, kılavuz ol, arabası olan yok mu, hadi bir yere gidelim!” diye çabalıyorlar.

Bir kişiyi kazansalar ne olur, biliyor musunuz?

O kişinin ömrü boyunca işleyeceği bütün sevaplar, onu kazanan kimseye de yazılır, ama ötekinin sevabından bir şey eksilmeden.

Muhterem kardeşlerim, bu yüzden ben sizin de aynı sevapları kazanmanızı istiyorum. Gidin akrabanıza yapışın! Siz de yapışkan olun biraz. Yakasına yapışın, yanağından öpün!

O kardeşlerimizden birisi bana, namazdan önce biraz konuşmak istediğini söyledi. Ben de Mehmet Ali Hoca'ya onun konuşmak istediğini söyledim. Mehmet Ali Hoca "Hocamız çıkıp konuşma yapacak" dedi. Ben konuşmamdan vazgeçebilirdim. Çünkü onlar bizim kardeşlerimiz, onları teşvik etmek lazım. Böyle güzel bir işe girişmişler, siz de katılın. "Şimdi bizim dersimiz var" deyince adamcağız, "madem öyle, peki" diyerek Mehmet Ali Hoca'nın alnını, yanağını, gözünü öptü. Yani onun gönlünü almaya çalışıyor, "dersinize mani olmak istemiyoruz" demek istiyor, kızmasın, yumuşasın diye onu öpüyor.

Niye bu gayreti gösteriyor?

Bir insanı doğru yola çektiği zaman, onun ömür boyu kazanacağı sevaptan kendi defterine de yazılacak. Allah uzun ömür versin, bu ihtiyar adam ölecek, ama Avustralya'dan genç birisinin müslüman olmasına vesile olmuşsa, o yaşadıkça, namaz kıldıkça, oruç tuttukça, İslâm'ı yaşadıkça, bunun kabrine nur yağacak, sevap yağacak.

Evvelki gelişlerimde burada battaniyeye sarılmış, uzun boylu, kına sakallı, mavi gözlü, babayiğit, sarışın bir arkadaş gördüm. Arapça olarak ismini sordum.

"—Ekrem" dedi.

“–Hangi ülkedensin?” dedim.

“–Avustralyalıyım, İngiliz asıllıyım!” dedi.

Daha önce ismi Mark imiş. Müslüman olmuş, Ekrem adını almış. Bugün onu sordum, “Pakistan’da, ya da oralarda bir yerde...” dediler.

O müslüman oldu. Onun müslüman olmasına kim vesile olduysa, o çalıştıkça, oralarda gezindikçe sevap kazanıyor. Tesiri de oluyor. Türkiye’ye gelse, ben de onu bizim camide konuştururum.

Niye?

“–Bakın, Avustralya’da müslüman olmuş kardeşiniz buraya gelmiş, utanın, siz olduğunuz yerde bir şey yapmıyorsunuz!” demeye getiririm. Tabii onun sözünün tesiri olur.

Muhterem kardeşlerim,

Eğer Allah’ın indinde sevgili kul olmak istiyorsak, dinimizin gelişmesini ve yükselmesini istiyorsak, dünya ve ahiretin bütün hayırlarına ermek istiyorsak, ilim öğreneceğiz ve öğreteceğiz. Dinimizi, ilmimizi, irfanımızı, mânevî, ilâhî hakikatleri öğreneceğiz. Ondan sonra da bu öğrendiklerimizi başkalarına öğretmeye gayret edeceğiz. Yol varsa budur. En kârlı, en sevaplı yol, en büyük ticaret budur. Bunu yaparsak, inşâallah, İslâm kısa zamanda gelişme gösterir.

“–Biz Amerika’ya ilk gittiğimiz zaman 15 kişiydik. İki grup oldu, bir kısmımız o tarafa, bir kısmımız bu tarafa gitti. Şimdi Amerika’da çalışan bir sürü grup var. Rusya’ya gittik. Rusya’dan bize beş kişilik bir ilim heyeti geldi,

arkalarında yüz kişinin olduğunu, onların da yakında geleceğini söylediler.” diyor.

Bakın, Allah çalışmayı karşılıksız bırakmıyor, arkasından bir sonuç geliyor. Siz de Allah’ın dinine yardımcı olun! Siz de Allah’ın

yolunda çalışın! Ama ilim öğrenmek ve başkalarına da öğretmek için gayret sarf ederek, seyahat ederek çalışın! Uzağa gidemezseniz çocuğunuza çocuğunuza öğretin! Çocuğunuz elden kaçmasın yeter...

Bizim arkadaşlarımız şimdi:

“—Başkalarına öğretmekten vazgeçtik, çocuğumuz elden kaçmasın yeter!” diyorlar.

Askerdeyken kıra gitmiştik. Arkadaş bir balık tuttu, toprağın üstüne attı. Balık topraklandı. Elime aldım, suyun içinde toprağını yıkayayım, silkeleyeyim derken kocaman balık “fırt” diye kaçtı gitti. Mahcup oldum. Adam zahmetle tuttu, ben toprağını yıkayayım derken elimden kaçırdım balığı...

Çocuk da, balık gibi elden kaçıyor, yağ gibi kayıp gidiyor aradan. Onun için, çocuğunuza sahip olun, arkadaşınıza sahip olun, öteki müslüman kardeşlerinize sahip olun! Başka insanları doğru yola çekmeye çalışın! Ama bütün bunları ilim öğrenerek yapın. En yüksek yol budur. İlimde ilerleyelim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri tevîkîni refîk eylesin... Cümlelerinizi ve cümlemizi sâlih ameller işlemeye muvaffak eylesin... Dinine en güzel tarzda hizmet etmeyi nasip eylesin...

İnsanların bozulduğu, şaşırıldığı, sapıtıldığı şu asırda, Peygamber SAS Efendimiz'in yolunda yürümeyi, böylece yüzlerce şehid sevabı kazanmayı nasip eylesin... Sünnetini ihya etmeyi, ümmetine faydalı olmayı nasip eylesin...

Huzur-u Rabbi'l-izzet'e yüzü ak, alını açık, sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmayı, cennetiyle, cemaliyle müşerref olmayı ihsan eylesin...

Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ, ve habîbihi'l-müctebâ, ve bihürmeti esrarı sûreti'l-fâtihah!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

12. 12. 1990 - Melbourne

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü